

ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็ง
ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด
หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*
ACHIEVEMENT OF NETWORK MODEL TO STRENGTHEN
THE COMMUNITY ENTERPRISE OF PROCESSED PINEAPPLE
AT RUAM THAI VILLAGE, KUI BURI DISTRICT,
PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

วิภาณี เผือกบัวขาว

Wipavane Phueakbuakhao

สาโรช เผือกบัวขาว

Saroj Phueakbuakhao

พนิต ศรีประดิษฐ์

Panit Sripradit

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: wipavaneekung@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพเครือข่าย 2) เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่าย และ 3) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ เชิงลึกแบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ พัฒนาการจังหวัด เกษตรอำเภอ ประธานและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด จำนวน 15 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน สุ่มตัวอย่าง แบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ศักยภาพเครือข่าย ประกอบด้วย ด้านความรู้ ดำเนินงาน ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านทักษะ มีกรรมวิธีการผลิตและการแปรรูปสินค้าที่หลากหลายด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง มีการวางแผนและกำหนดการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านบุคลากรประจำตัว

* Received 7 November 2020; Revised 17 March 2021; Accepted 22 March 2021

บุคคล แบ่งหน้าที่ในการทำงานตามความถนัดและเหมาะสม ด้านแรงจูงใจ มีการรักษาคุณภาพมาตรฐานของสินค้าให้ได้อยู่เสมอ 2) รูปแบบการสร้างเครือข่าย สังเคราะห์ได้รูปแบบ “2L2CPM Model” มีองค์ประกอบ ด้านภาวะผู้นำ (L: leadership) ด้านการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (L: Lending hand) ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (C: Creative) ด้านการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร (C: Communication) ด้านการมีส่วนร่วม (P: Participation) และ ด้านการตลาด (M: Marketing) 3) ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ภาวะผู้นำ รองลงมาคือ ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการเกื้อกูลซึ่งกันและกันมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการสร้างเครือข่าย, วิสาหกิจชุมชน, กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด

Abstract

The objectives of this article were: 1) to study the potentials of the network, 2) to create a network model, and 3) to study the achievement of network model to strengthen the community enterprise. The mix method was used in this research consisting of a qualitative research with the 15 key informants, namely including, the Community Development Officer, the Chief of Kui Buri District Agricultural Extension Office, the Chairman of Community Enterprise of processed pineapple leaf and members of community enterprise. The samples were selected by using a purposive sampling method. And quantitative research with 400 samples by accidental sampling. The qualitative data was analyzed using a descriptive content analysis and the descriptive statistics used in this research were percentage, mean, and standard deviation. The results of the research revealed that; 1) In terms of the potentials of the network to strengthen the community enterprise of processed pineapple, it was found that for the knowledge aspect, the operating principles of the network relied on the sufficiency economy philosophy to create and develop concepts and community participation; for the skills aspect, there were learning process on production and processing various kinds of products. In the aspect of the opinions towards themselves, the guidelines for group working and planning for production and product development were set; for personal personality aspect, working was based on expertise and suitability, and for the motivation aspect, there was a standard quality control process for the products because quality

was the important factor to help customers remember the products and to help SME entrepreneurs access to the funding source easily. 2) In terms of the network model to strengthen the community enterprise of processed pineapple was the “2 L2 CPM Model” consisting of L: Leadership, L: Lending hand, C: Creative, C: Communication, P: Participation, and M: Marketing. 3) Achievement of network model to strengthen the community enterprise was at the highest level as a whole. When considering each aspect, it was found that the leadership aspect was at the highest level, followed by creativity in product development, and external communication, and helping each other aspects, respectively.

Keywords: Model Networking, Community Enterprise, Processed Pineapple Group

บทนำ

รัฐบาลมีแผนแม่บทที่กำหนดเป้าหมายอนาคตประเทศในระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579) แผนระยะยาวนี้จะเป็นกรอบที่ช่วยให้แผนการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ ให้บรรลุเป้าหมายในด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยจะมุ่งเน้นในการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการผลิตและบริการ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี และรูปแบบธุรกิจ รวมถึงการใช้ชีวิตของประชาชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีการน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เน้นการมีส่วนร่วมให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) โดยให้ชุมชนเล็งเห็นว่าสิ่งที่ตนมีอยู่ คือ ทรัพยากรที่มีราคาสามารถเพิ่มรายได้หากรู้จักการจัดการกับทรัพยากรนั้นอย่างชาญฉลาด (ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์, 2556) ที่จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชนมารวมมือกันทำอะไรบางอย่างที่เกี่ยวกับการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการตลาด โดยมีการซื้อขายในลักษณะสหกรณ์แต่แตกต่างกันที่ระเบียบและกฎเกณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปัน การช่วยเหลือกัน มากกว่าการแข่งขัน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดความ

ร่วมแรงร่วมใจ ไม่แตกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง เพราะวิชาหิขุมชนคือการเน้นการช่วยเหลือกัน (เสรี พงศ์พิศ, 2552)

จากคำขวัญประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ว่า “เมืองทองเนื้อเก้า มะพร้าวสับปะรดสวยสด หาด เขา ถ้ำ งามล้ำน้ำใจ” เป็นการชูความโดดเด่น และเอกลักษณ์ของจังหวัดทั้งศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวและพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้และอาชีพให้แก่ชาวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ มะพร้าว และสับปะรด สับปะรด เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและทำรายได้ให้จังหวัดเป็นอันดับหนึ่ง มีพื้นที่ปลูกมากที่สุดในประเทศ ผลผลิต ส่วนใหญ่จะส่งเข้าโรงงานแปรรูปเป็นสับปะรดกระป๋อง น้ำสับปะรด และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อส่งออก และเนื่องจากราคารับซื้อผลผลิตสับปะรด ช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2558 มีราคารับซื้อที่สูง 7 - 10 บาทต่อกิโลกรัม จึงส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2559 เริ่มมีพื้นที่ปลูกสับปะรดมากขึ้นเนื่องจากสภาวะราคาสับปะรดที่สูงมาก จึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเพิ่มพื้นที่ปลูก แต่ด้วยสภาวะกลไกทางการตลาด ส่งผลให้ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 ราคาสับปะรดปรับตัวลดลงอยู่ที่ 4.40 - 5.20 บาท/กิโลกรัม และมีแนวโน้มที่จะลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นช่วงที่ผลผลิตออกมาก (สับปะรดปี) ตั้งแต่เดือน เม.ย. - มิ.ย. 2560 และ ช่วง ต.ค. - ธ.ค. 2560 จากนั้นแนวโน้มราคาสับปะรด ปรับตัวลงมาเรื่อย ๆ จนถึงปี พ.ศ. 2561 (สำนักงานเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์, 2561)

หมู่บ้านรวมไทย ตั้งอยู่ในตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยการทำไร่ ทำสวนสับปะรดเป็นส่วนใหญ่ในอดีตหมู่บ้านรวมไทยถือกำเนิดจากพระมหากรุณาธิคุณของในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงมอบพื้นที่ทำกินให้ราษฎร จึงมีการอพยพจากหลายถิ่นฐานมาจับจองพื้นที่ดังกล่าว จึงเป็นที่มาของชื่อ “หมู่บ้านรวมไทย” จากการลงพื้นที่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น พื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปัญหาที่พบในชุมชนคือ รายได้จากผลผลิตขึ้นอยู่กับราคาท้องตลาดและพ่อค้าคนกลาง ซึ่งปัจจุบันพบว่าราคาสับปะรดตกต่ำ ชุมชนจึงต้องการเพิ่มรายได้ ต้องการแปรรูปผลผลิตจากสับปะรด ต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ ช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้แก่สมาชิกในชุมชนและที่สำคัญที่สุดต้องการสร้างเครือข่ายเพื่อจัดจำหน่ายสินค้าและบริการทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ขณะเดียวกันชุมชนหมู่บ้านรวมไทย ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยังได้มีความพยายามที่จะรวมกลุ่มคนจากองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนตลอดจน ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาของชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ประชาชนในชุมชนอยู่ดี กินดี มีความสุข อย่างยั่งยืน (คณะกรรมการหมู่บ้านรวมไทย, 2562)

จากเหตุผลดังกล่าวจึงสนใจทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิชาหิขุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในชุมชนนำผลการวิจัยไปยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนตลอดจนหนุนเสริมเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพได้ สามารถเป็นชุมชนต้นแบบด้านการสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและมีความตั้งใจที่จะสืบสานตามศาสตร์พระราชชาติตลอดจนเป็นผู้ประกอบการมืออาชีพที่จนสามารถนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็ง มีความมั่นคงทางด้านอาหารและมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ทบทวนวรรณกรรม

รูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน ได้สังเคราะห์มาจากแนวคิดของ วาโร เฟ็งสวัสต์ กล่าวว่า การสร้างและพัฒนาารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ (วาโร เฟ็งสวัสต์, 2553)

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษานี้จะนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้นการพัฒนาารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาในขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

2. การศึกษาจากบริบทจริงในขั้นตอนนี้อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

- 2.1 การศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

- 2.2 การศึกษารายกรณี (Case Study) หรือพหุกรณี หน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จ หรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

- 2.3 การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ วิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นต้น

3. การจัดทำรูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้สารสนเทศที่ได้ในข้อ 1 และ 2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัยเพื่อนำมาจัดทำรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ภายหลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้ว จำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของบุคคลอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริง จะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบ ผู้วิจัยอาจจะปรับปรุงรูปแบบใหม่โดยการตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อยออกจากรูปแบบ ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

รูปแบบ 2L2CPM Model ได้มาจากโดยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรดและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับศักยภาพเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนและทำการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ จำนวน 5 คน โดยการจัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด
2. เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยแบบสองขั้นตอน ระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาศักยภาพเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกครอบคลุมประเด็นศักยภาพ สภาพปัญหาภายนอกและภายในกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่เป็น

กลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่มีความเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรีทั้ง 3 กลุ่ม สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ พัฒนาการอำเภอกุยบุรีหรือจังหวัด เกษตรอำเภอกุยบุรีหรือจังหวัด ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มต้นกล้าอาชีพแปรรูปเครื่องสำอาง และสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นแบบการพรรณนาความ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ ในขั้นตอนที่ 1 และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ เกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่าย เพื่อความเข้มแข็งและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ จำนวน 5 คน โดยการจัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขั้นตอนนี้เป็นใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ได้พัฒนาขึ้นจากขั้นตอนที่ 2 จากนั้นนำแบบสอบถามให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน จากสูตรของคอคแรน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรูปแบบที่มีความเหมาะสมความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ต้องมีค่าเฉลี่ย ≥ 3.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ≤ 1.00

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 542,679 คน (สำนักงานเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์, 2561) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของคอคแรน (Cochran, W. G.) (Cochran, W. G., 1953) ที่โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบสำนวน ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหาของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบการวัดค่าของลิเคิร์ต (Likert, R. A., 1932) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หาดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่า IOC ซึ่งคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น Alpha = 0.92

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติ มีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent)

2. วิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยไว้ตามแนวคิดของเบสส์ (Best, J. W., 1981)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าร้อยละส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 บริบทข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านรวมไทย ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

หมู่บ้านรวมไทย ในอดีตเคยเป็นแหล่งหลบซ่อนของคอมมิวนิสต์ ต่อมาเมื่อสถานการณ์คลี่คลาย ปี 2521 จังหวัดได้จัดตั้งโครงการ หมู่บ้านตัวอย่างสหกรณ์ ตามนโยบายของรัฐมนตรีในสมัยนั้น โดยหมู่บ้านรวมไทยเริ่มเปิดหมู่บ้านเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2521 บ้านรวมไทยเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากองค์การบริหารส่วนตำบลหาดขาม ประมาณ 22 กิโลเมตร อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ประมาณ 30 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 60 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านที่มีประชากรมาจากหลากหลายภูมิภาค หลายพื้นที่ นำไปสู่การเป็นหมู่บ้านรวมไทย ที่มีความหลากหลาย เราอาศัยอยู่กันแบบเป็นซอย จำนวน 21 ซอย แต่ละซอยจะมีหัวหน้าซอยและประชาคม

ที่ตั้ง อาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด ทิศใต้ติดต่อกับบ้านย่านซื่อ หมู่ที่ 9 ตำบลหาดขาม ทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านยางชุมเหนือ หมู่ที่ 6 ตำบลหาดขามและทิศตะวันตกติดต่อกับเทือกเขาตะนาวศรีและสหภาพเมียนมา สภาพทางเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลากหลาย อาทิ เช่น การเกษตร เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง ค้าขาย สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปพื้นที่เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีเนื้อที่ประมาณ 3,500 ไร่ ให้เป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำกินภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงล้อมรอบด้วยภูเขา จำนวนกลุ่มกิจกรรม/อาชีพ มีจำนวน 13 กลุ่มอาชีพ ดังนี้ 1) กลุ่มสตรีแปรรูปพืชผล ทาง การเกษตรบ้านรวมไทย 2) กลุ่มเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านรวมไทย 3) กลุ่มต้นกล้าอาชีพแปรรูปเครื่องสำอาง (จากสับปะรด) บ้านรวมไทย 4) กลุ่มแปรรูปกระดาดจากใบสับปะรดบ้านรวมไทย 5) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้ (กลึงไม้) 6) กลุ่มชาใบหม่อนบ้านรวมไทย 7) กลุ่มผู้เลี้ยงแพะบ้านรวมไทย 8) กลุ่มผู้เลี้ยงวัวบ้านรวมไทย 9) กลุ่มช่างกุยโฮมสเตย์ 10) กลุ่มปลูกผักปลอดภัย บ้านรวมไทย 11) กลุ่มช่างป่ากุยบุรี โฮมสเตย์ 12) กลุ่มผู้เลี้ยงหมูบ้านรวมไทย และ 13) กลุ่มชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สัตว์ป่ากุยบุรี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สรุประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ได้แก่ พัฒนาการจังหวัด เกษตรอำเภอ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบสับปะรด ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร 9101 ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มต้นกล้าอาชีพแปรรูปเครื่องสำอาง และสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน ผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้บริหารและผู้นำวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับปะรดทั้ง 3 กลุ่ม สรุปรผลการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

1. ด้านความรู้ พบว่า หลักการในการดำเนินงานของเครือข่าย ได้อาศัยแนวคิดจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างและพัฒนาแนวคิดกับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันเรียนรู้ และคิดค้นนวัตกรรมใหม่สำหรับอาชีพของแต่ละกลุ่มเพื่อสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์

2. ด้านทักษะ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรเรียนรู้กรรมวิธีการผลิตและการแปรรูปสินค้าที่หลากหลาย มีเครือข่ายที่เป็นมิตรมีบรรยากาศเป็นกันเองระหว่างผู้ขายกับผู้ขาย และระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ

3. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง พบว่า จะมีการจัดประชุม เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานของกลุ่ม เพื่อวางแผนกำหนดกระบวนการดำเนินงาน และวางแผนการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์

4. ด้านบุคลิกประจำตัวบุคคล พบว่า กลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน แบ่งหน้าที่ในการทำงานตามความถนัดและเหมาะสมเพื่อป้องกันการงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิก และทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความสามัคคีและรักในงานที่ตนทำ

5. ด้านแรงจูงใจ พบว่า มีการรักษาคุณภาพมาตรฐานของสินค้าให้ดียู่เสมอ เพราะคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ลูกค้าจดจำผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และวิธีที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการ SME เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายที่สุดนอกจากนี้ผู้วิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ได้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคมีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. ผู้นำกลุ่มเห็นความสำคัญ สนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	1. ผู้ประกอบการบางกลุ่มยังขาดความเชื่อมั่น ความมั่นใจในตนเอง
2. มีการสร้างวัฒนธรรมความเชื่อใจและการแบ่งปันความรู้ บรรยากาศและวัฒนธรรมการทำงาน	2. ขาดแผนงานที่ชัดเจน ที่มาจากความต้องการของ สมาชิกในกลุ่ม
3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น	4. ขาดการนำผลไปใช้ ประโยชน์ เพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนให้เกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการสร้างฐานความรู้อย่างต่อเนื่อง
4. มีความคิดสร้างสรรค์	6. สับปะรดมีฤดูกาลผลิตเพียงปีละครั้ง ทำให้ไม่มีวัตถุดิบเพื่อการแปรรูปได้ตลอดทั้งปี
5. สามารถนำทรัพยากรวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าได้	7. บางช่วงที่วัตถุดิบไม่มี ส่งผลให้สมาชิกของกลุ่มขาดรายได้จากการไม่มียานพาหนะ
6. ช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับหมู่บ้าน และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในหมู่บ้าน	9. ช่วงที่วัตถุดิบมีจำนวนมากเกินความต้องการของกลุ่มแปรรูป ทำให้วัตถุดิบเกิดความเน่าเสีย
10. มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัย	

12. ทำให้เพิ่มรายได้ให้กับหมู่บ้าน และทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพให้ประชาชนในหมู่บ้าน	
โอกาส	อุปสรรค
1. เป็นแนวทางเพิ่มรายได้ที่เหมาะสม 2. มีการแปรรูปผลไม้ที่หลากหลาย ซึ่งสามารถตอบ โจทย์ตามความต้องการของผู้บริโภคได้ 3. มีการออกบูธจำหน่ายตามงานแสดงสินค้า ทำให้ เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นของคนต่างพื้นที่ 4. มีช่องทางการจำหน่ายที่กว้าง และครอบคลุม ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าได้ง่ายกว่าแต่ก่อน	1. ในพื้นที่ข้างเคียง มีการนำสับปะรดมาแปรรูป เช่นเดียวกัน ทำให้เกิดการแข่งขันในเรื่องของราคา 2. การแปรรูปสับปะรดกวนมีขั้นตอนเยอะ และใช้ เวลาในการผลิตนาน ทำให้บางครั้งสินค้าไม่ เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

ตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ได้กำหนดรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้วยอาศัยแนวคิดและการมีส่วนร่วม การพัฒนาศักยภาพ การสร้างเครือข่าย การแบ่งงานตามหน้าที่ การประสานงาน และการติดต่อสื่อสารทั้งใน/นอกเครือข่าย ทั้งที่เป็นระดับกลุ่ม ระดับเครือข่าย และระหว่างเครือข่ายด้วยกัน โดยผ่านกระบวนการสรุปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้าน รวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รูปแบบเครือข่าย “2L2CPM Model” มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำ (L: leadership) หมายถึง ผู้นำของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสับปะรด มีศักยภาพจะเป็นคนที่ขับเคลื่อนให้เครือข่ายมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ประสานงานต่าง ๆ ของกลุ่ม สามารถนำทุนทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยอาศัยความร่วมมือกับสมาชิกกลุ่ม

2. ด้านการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (L: Lending hand) หมายถึง สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสับปะรด มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือกัน จึงทำให้เกิดความสนิทสนมและความสามัคคีภายในกลุ่ม

3. ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (C: Creative) หมายถึง ผู้ประกอบการมีกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมให้ดีขึ้น และคิดค้นและสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มและสร้างความแตกต่างของสินค้าให้เหนือคู่แข่งเพื่อให้ออกสนองความต้องการของผู้บริโภค

4. ด้านการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร (C: Communication) หมายถึง สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสับปะรด มีกระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสาร

ระหว่างบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกองค์กรจะทำให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

5. ด้านการมีส่วนร่วม (P: Participation) หมายถึง สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสับปะรด ได้เข้ามามีส่วนร่วมใน การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

6. ด้านการตลาด (M: Marketing) หมายถึง สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปสับปะรด ต้องอาศัยการตลาดเป็นตัวกลางที่จะทำให้เกิดการนำสินค้าหรือบริการจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการนั้น ๆ โดยอาศัยช่องทางการตลาดที่หลากหลาย เช่น ทางออนไลน์หรือออฟไลน์ เป็นต้น

ตอนที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด โดยภาพรวมมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านภาวะผู้นำ (L : leadership) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (C : Creative) ด้านการตลาด (M : Marketing) ด้านการมีส่วนร่วม (P : Participation) ด้านการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร (C : Communication) และด้านการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (L : Lending hand) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด) แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์รูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม

ผลสัมฤทธิ์รูปแบบการสร้างเครือข่าย เพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากสับปะรด		$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ พึงพอใจ	ลำดับ
1.	ด้านภาวะผู้นำ (L : leadership)	4.36	0.65	มากที่สุด	1
2.	ด้านการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (L: Lending hand)	3.99	0.60	มาก	6
3.	ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (C: Creative)	4.34	0.32	มากที่สุด	2
4.	ด้านการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร (C: Communication)	4.18	0.62	มาก	5
5.	ด้านการมีส่วนร่วม (P: Participation)	4.24	0.61	มากที่สุด	4
6.	ด้านการตลาด (M: Marketing)	4.30	0.50	มากที่สุด	3
รวม		4.23	0.32	มากที่สุด	

อภิปรายผล

1. ศักยภาพเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านความรู้ ในการดำเนินงานของเครือข่าย ได้อาศัยแนวคิดจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านทักษะ มีการเรียนรู้กรรมวิธีการผลิตและการแปรรูปสินค้าที่หลากหลายจากเครือข่าย ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง มีการกำหนดกระบวนการทำงานและวางแผนการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านบุคลิกประจำตัวบุคคล พบว่า กลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานตามความถนัดและเหมาะสม เพื่อป้องกันการงานที่ซ้ำซ้อน ด้านแรงจูงใจ มีการรักษาคุณภาพมาตรฐานของสินค้าให้ได้อยู่เสมอ เพราะคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ลูกค้าจดจำผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และวิธีที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการ SME เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนควรต้องพัฒนาศักยภาพของกลุ่มด้วยการดำเนินงานในบริบทของชุมชนตนเอง ภายใต้อาณัติสำคัญทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่และอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจของชุมชน และเหมาะสมกับทุนทางสังคมที่มีซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ณรงค์วิทย์ แสนทอง ได้กล่าวถึงความหมายของศักยภาพว่า สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อและอุปนิสัยและกลุ่มที่ 2 หมายถึง กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะพื้นฐาน (Attributes) (ณรงค์วิทย์ แสนทอง, 2560) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ อธิพงษ์ ฤทธิชัย กล่าวว่า องค์ประกอบของศักยภาพ ประกอบด้วย 1) แรงจูงใจ 2) คุณลักษณะส่วนบุคคล 3) แนวคิดของตนเอง 4) ความรู้ และ 5) ทักษะ (อธิพงษ์ ฤทธิชัย, 2556)

2. การสร้างรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้กำหนดรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้วยอาศัยแนวคิดและการมีส่วนร่วม การพัฒนาศักยภาพ การสร้างเครือข่าย การแบ่งงานตามหน้าที่ การประสานงาน และการติดต่อสื่อสารทั้งใน/นอกเครือข่าย ทั้งที่เป็นระดับกลุ่ม ระดับเครือข่าย และระหว่างเครือข่ายด้วยกัน โดยผ่านกระบวนการสรุปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังเคราะห์ได้รูปแบบ “2L2CPM Model” ประกอบด้วย 1) ด้านภาวะผู้นำ L: leadership 2) ด้านการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน L: Lending hand 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ C: Creative 4) ด้านการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร C: Communication 5) ด้านการมีส่วนร่วม P: Participation และ 6) ด้านการตลาด (M: Marketing) ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด ต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกในหลายด้าน โดยเฉพาะ ด้านความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้าน นโยบายของรัฐบาล เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งระดับประเทศ และระดับท้องถิ่นส่งผลให้ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดโอกาสที่ดีในการร่วมสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนุวัศ สุวรรณวงศ์ ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการสร้างเครือข่ายการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จะต้องมีการกระบวนการ 1) การเติมกิจกรรมลงในวิสาหกิจชุมชน 2) ขั้นตอนการลงสนาม 3) พี่เลี้ยงเชื่อมประสาน และ 4) การค้นหาข้อจำกัดและประเด็นที่สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายได้นั้น จะเป็นด้านเครือข่ายความรู้ โดยเฉพาะมิติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อยกระดับปัญญา การเติมกลไกสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการเสริมพลังอำนาจให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและการพัฒนาหรือสร้างหน่วยงานเชื่อมประสาน (ดนุวัศ สุวรรณวงศ์, 2560)

3. ผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านภาวะผู้นำ (L: leadership) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (C: Creative) ด้านการตลาด (M: Marketing) ด้านการมีส่วนร่วม (P: Participation) ด้านการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร (C: Communication) และด้านการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (L: Lending hand) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากประธานวิสาหกิจชุมชนมีภาวะความเป็นผู้นำสูง และมีความสามารถในการสร้างความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกวิสาหกิจชุมชน สร้างกลไกความร่วมมือให้แก่สมาชิกทุกคน ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานภาค นอกทั้งภาครัฐและเอกชนอยู่ตลอดเวลาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกของชุมชนต้องมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญา พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ประกอบกับสมาชิกของชุมชนพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน มีกระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีของชุมชน ภายใต้การตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามและประเมินผล ตลอดจนมีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ และอื่น ๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน (ประเวศ วะสี, 2553) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเรณูมาศ กุละศิริมา ศึกษาเรื่องแนวทางในการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพแหล่งเรียนรู้ชุมชนในตำบลโคกโคเฒ่ามีแหล่งเรียนรู้ 19 แหล่ง มีความพร้อมในการใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ พอสมควร ศูนย์การเรียนรู้เฉลิมพระเกียรติเป็นแหล่งเรียนรู้

ชุมชนที่มีความพร้อมและมีการใช้ทำกิจกรรมชุมชนมากที่สุด ชุมชนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยมุ่งเน้นในเรื่องการประกอบอาชีพหลัก และอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ครัวเรือน ใช้วิธีการจัดกลุ่มสนใจ อาทิ กลุ่มจักสาน กลุ่มขนมหวาน กลุ่มเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น (เรณู มาศ กุละศิริมา, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ความสำคัญของศักยภาพเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรดที่ทำให้องค์การเกิดประสิทธิภาพประกอบด้วยด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ด้านบุคลิกประจำตัวบุคคลและด้านแรงจูงใจ เมื่อนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด สังเคราะห์ได้รูปแบบ “2L2CPM Model” ประกอบด้วย 1) ด้านภาวะผู้นำ (L: leadership) 2) ด้านการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (L: Lending hand) 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (C: Creative) 4) ด้านการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร (C: Communication) 5) ด้านการมีส่วนร่วม (P: Participation) และ 6) ด้านการตลาด (M: Marketing) เมื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และด้านการเกื้อกูลซึ่งกันและกันมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนงบประมาณแผ่นดินจากกองทุนวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ 2563 และบทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสับปะรด หมู่บ้านรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการหมู่บ้านรวมไทย. (2562). แผนพัฒนาหมู่บ้านรวมไทย. ประจวบคีรีขันธ์: คณะกรรมการหมู่บ้านรวมไทย.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2560). Competency ทำงานง่ายกว่าได้ผลดีกว่า = Easy HR: Competency. นนทบุรี: ธิงค์ บียอนด์ บุ๊คส์.

- ดนุวัศ สุวรรณวงศ์. (2560). การพัฒนาเครือข่ายการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน รายงานการวิจัย. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนครและอุทิศ สังขรัตน์. (2556). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในแต่ละลุ่มทะเลสาบสงขลา. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประเวศ ะสี. (2553). แผนชีวิตชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 6 พฤษภาคม 2563 จาก http://www.plan4thai.com/wizContent.asp?wizConID=64&txtMenu_ID=39
- เรณูมาศ กุลละศิริมา. (2558). แนวทางในการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(4), 1-15.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2563 จาก <http://www.sukhothai.go.th>
- สำนักงานเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์. (2561). ข้อมูลทะเบียนราษฎร์. ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2552). คู่มือทำวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: พลังปัญญา.
- อธิพงษ์ ฤทธิชัย. (2556). แนวคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2563 จาก <http://www.jobpub.com/articles/showarticle.asp?id=2213>.
- Best, J. W. (1981). Research in Education. New Jersey: Prentice - Hall.
- Cochran, W. G. (1953). Techniques. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Likert, R. A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. Arch Psychological, 25(140), 1-55.